

Pécsi Tudományegyetem
Demográfia és Szociológia Doktori Iskola

MAB-kód: D218

Az akkreditációs eljárásban közreműködő
látogató bizottság jelentése

*A MAB Testülete 2023. december 15-i ülésén hozott
2023/10/XII. sz. határozat melléklete*

Tartalomjegyzék

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően	3
I.1. Főbb erősségek	4
I.2. A monitoreljárás feltételei	4
II. Látogatóbizottsági értékelés.....	7
II.1. A doktori iskola általános helyzetképe	7
II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége.....	8
II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés.....	9
ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika.....	9
ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	12
ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés	13
ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése.....	15
ESG 1.5 Oktatók	17
ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	18
ESG 1.7 Információkezelés.....	19
ESG 1.8 Nyilvános információk.....	22
ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás	23
III. Látogató Bizottság.....	23
IV. Mellékletek	24
IV.1. Feladatmeghatározás	24
IV.2 Akkreditációs interjúk menetrendje	24

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően

A MAB Látogató Bizottsága (a továbbiakban: a Bizottság) a Pécsi Tudományegyetem Demográfia és Szociológia Doktori Iskola (D218) által készített önértékelés, az átvizsgált nyilvános egyetemi dokumentumok és az online interjúk alapján megállapítja, hogy a Demográfia és Szociológia Doktori Iskola (a továbbiakban: DI) minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) elvei értelmében a DI folyamatainak többségére kiterjed.

A DI minőségbiztosítási és fejlesztési folyamatai részben tervezettek; tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárásai esetiek. A vezetési folyamatok és a minőségbiztosítási folyamatok között gyenge a kapcsolat. Az oktatás-kutatás menedzsmentje részben megfelelő, iránya illeszkedik a DI stratégiájához.

A támogató – pénzügyi, gazdálkodási, informatikai – folyamatok, valamint az infrastruktúra jó háttérrel biztosít az oktatási és kutatási tevékenységhez.

Az akkreditációs javaslat az I.2 fejezetben – ESG-sztenderdenként – felsorolt fejlesztendő, javítandó területek számossága és súlya alapján került kialakításra.

A Bizottság javaslata: *a Demográfia és Szociológia Doktori Iskola öt évre akkreditálható, monitoreljárással egybekötve.*

A monitoreljárásról: a DI e határozathozatal napjától számított két éven belül benyújtja a MAB-nak írásos beszámolóját, melyben részletesen ismerteti az ebben a jelentésben felsorolt hiányosságok pótlására tett intézkedéseket. A MAB a beszámoló beérkezését követő 30 munkanapon belül jelzi a DI-nek, ha helyszíni látogatást/online interjúk lefolytatását is szükségesnek tart. A pótlandó hiányosságok felsorolása az I.2. fejezetben található; amennyiben ezek pótlása nem történik meg az előírt határidőre, a MAB megvonja az akkreditációt a DI-től.

I.1. Főbb erősségek

A MAB fontos célja, hogy az akkreditációs eljárások során tapasztalt jó gyakorlatokra, példákra felhívja a doktori képzést folytató intézmények figyelmét. A Bizottság e célból összegyűjtötte azokat a gyakorlatokat, melyeket példaértékűnek talál, s melyekből más doktori iskolák is ötleteket meríthetnek.

- A DI kihasználja oktatói hazai és nemzetközi tudományos kapcsolatait és beágyazottságát, erre támaszkodva kialakítja a nemzetközi konferenciárészvétel kultúráját.
- Az Egyetemen a Belső Ellenőrzési Főosztály munkaterve szerint a doktori képzések adminisztratív, gazdálkodási és jogszabályi megfelelőségének ellenőrzésére került sor a 2020/2021 tanév II. félévre vonatkozóan. Ennek nyomán intézkedési terv került meghatározásra a további teendők rögzítése és nyomon követhetősége érdekében.

I.2. A monitoreljáráás feltételei

A Bizottság az alábbi ESG-sztenderdek tekintetében fogalmaz meg fejlesztendő és javítandó területeket. Az időközi monitoreljáráás során áttekintésre és értékelésre kerül, hogy a DI a kijelölt fejlesztési megállapításokra hogyan reagált, milyen konkrét intézkedéseket hajtott végre.

ESG 1.1 A minőségbiztosítási politika területén:

- A DI minőségbiztosítási tevékenységeinek szabályozását az aktuális, érvényben lévő doktori képzési tevékenységhez (2016. utáni) igazodva, az ESG-kritériumok mentén szükséges megalkotni, követve a PDCA-ciklus (Plan-Do-Check-Act) szakaszait.
- A DI főbb működési folyamataihoz kapcsolódó, mérhető minőségcélokat szükséges megfogalmazni, az intézményi stratégiai célokra is figyelemmel (pl. 1-3 évre vonatkozóan).
- A minőségcélokhoz kapcsolódva, kerüljenek meghatározásra mutatószámok/indikátorok is, amelyekhez konkrét feladatok, felelősök és határidő is rögzítésre kerül, és dokumentált módon kövessék nyomon azok teljesülését.
- A DI minőségbiztosítási tevékenységeinek naprakész ellátását biztosító szervezeti feltételek megteremtése szükséges, amelyhez az intézményi minőségbiztosítási szervezeti háttér erőteljesebb támogató közreműködése elengedhetetlen.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok területén:

- Szabályozni kell a Képzési Terv kialakításának és felülvizsgálatának folyamatát és szempontjait, a folyamatszabályozásba be kell illeszteni a stakeholderek, partnerek, hallgatók által kialakított véleményeket.
- Fontos a programvezetői pozíció kiválasztási és értékelési szempontjainak, valamint a doktori képzéshez kapcsolódó feladat- és hatáskörének pontos rögzítése.
- A DI Képzési Tervében fel kell tüntetni az alábbiakat: a képzés céljai és kimeneti követelményei; a féléves óraszámok (előadás és szeminárium bontásban); a konferenciárészvételhez, a publikációkhoz, az oktatási- és tudományszervezési tevékenységekhez rendelt kreditek teljesítéséhez szükséges tevékenységek, teljesítmények.

ESG 1.3 A hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés területén:

- Nappali munkarendű képzésben a szombati óratartással kapcsolatban: a DI – az Nftv. 17. § (2) bekezdéséhez igazodva – kezdeményezzen egyeztetést az intézmény hallgatói önkormányzatával a nappali képzés munkarendjétől való eltérésről, és az egyeztetés eredményéről adjon tájékoztatást a honlapján.
- A DI alakítsa ki a hallgatói előrehaladás tervezésének és nyomon követésének eszközeit (pld: hallgatói és témavezetői beszámoló, munkaterv leadása féléves vagy tanéves időközönként).

ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzés odaítélése területén:

- *Egyetemi szinten mihamarabb javítandó vagy pótlásra kért:*
  - az angol nyelvű egyetemi Doktori Szabályzat aktuális verziójának elérhetővé tétele. Jelenleg csak egy 2019. március 1. napjától hatályos példány érhető el nyilvánosan.
  - A PTE Térítési és Juttatási Szabályzata, valamint a Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori Tanácsának Működési Szabályzata és Ügyrendje is rögzít fokozatszerzési eljárási és védési díjakra vonatkozó szabályokat. Az önköltséget fizető hallgatók esetében az Nftv-hez szükséges igazítani a szabályozást az egyetemnek (ld. 83. § [1] bekezdés).
- A DI Szervezeti és Működési Szabályzatában egyértelműen rögzítse a felvételi bizottság létszámára és összetételére vonatkozó szabályokat.
- A felvételt követően esetlegesen előírt felzárkóztató kurzusok esetében a DI rögzítse a feltételeket (pl.: az előírható maximum terhelést, a teljesítés határidejét, a kurzusok elszámolásának módját [pl. ezek jellemzően 0 kredites kurzusok, a 240 teljesítendő krediten felül]).

- A DI alakítsa ki és tegye nyilvánossá a Kommunikáció, Média, Kultúra doktori program komplex vizsga tételsorát és szakirodalmi jegyzékét.
- A DI fokozottan ügyeljen arra, hogy szabályzó dokumentumai naprakészen kövessék a PTE Doktori Szabályzatában rögzített kereteket, követelményeket. Így például a fokozatszerzés publikációs feltételeit frissíteni szükséges a DI Szervezeti és Működési Szabályzatában.

ESG 1.5 Az oktatói feltételek biztosítása területén:

- A DI – az Egyetem, valamint a gesztor Kar stratégiai törekvéseivel és életpályamodelljével összhangban – rögzítse az oktatók kiválasztási és értékelési szempontjait.

ESG 1.7 Az információkezelés területén:

- Ki kell alakítani azokat a mechanizmusokat (folyamatleírásokat), amelyek mentén a főbb tevékenységek teljesítményének eredményei (pl. komplex vizsga, műhelyvita, védés, hallgatói/munkatársi elégedettségmérések) visszacsatolásra kerülnek a működési folyamatokba, és meghatározásra kerülhetnek a konkrét fejlesztési feladatok is.
- A különböző mérési eredmények, adatelemzések, valamint egyéb felmérések, beszámolók eredményei alapján kerüljenek megfogalmazásra olyan konkrét és tervezett intézkedések, amelyekhez kapcsolódik teljesítési határidő, felelős és erőforrásigény is (pl. intézkedési terv).

ESG 1.8 Az információk nyilvánossága területén:

- A DI ügyeljen arra, hogy a saját, valamint a BTK honlapján elérhető felvételi információk mindig az aktuálisan hatályos szabályzókra épüljenek. Emellett a felhívásban – a tájékoztatás teljeskörűvé tétele érdekében – térjenek ki az alábbi területekre: felvenni tervezett létszám, egyéni felkészülőkkel szemben támasztott szakmai és tudományos követelmények.
- A DI-nek ügyelnie kell arra, hogy a szabályzó dokumentumaikból a különböző évfolyamokra érvényes verziók elérhetőek legyenek, ne csak az aktuálisan legfrissebb. Jelenleg nem követhetők egyértelműen a szabályzatváltozások.
- A DI tegye nyilvánosan elérhetővé a tantárgyak tematikáját és követelményrendszerét – vagy a saját honlapján keresztül, vagy az illetékes Kar releváns weboldalán keresztül.
- A DI honlapja tüntesse fel a DI Tanácsának névsorát, a tagok DI-ben betöltött funkcióját– beleértve a doktorandusz érdekképviseleti tagot – és adjon tájékoztatást az ülések időpontjáról, napirendjéről és a döntésekről.
- A DI honlapján nyújtson tájékoztatást az alábbiakról:

- kapcsolati adatok (pl. ügyfélfogadási idő, tervezett fogadóórák);
- nyilvános hallgatói mérföldkövek meghívói (komplex vizsga, műhelyvita, nyilvános vita);
- információkat, kimutatást a végzetek elhelyezkedéséről.

II. Látogatóbizottsági értékelés

A MAB jelen DI esetében az akkreditációs eljárást az intézményakkreditációs eljárással egyidejűleg, online bonyolította le. Az intézményakkreditációs jelentésben foglaltakhoz képest, a jelen jelentés már csak a DI-re vonatkozó megállapításokat fogalmazza meg, kerülve a rendszerek, egyéb ismétlések (minőségbiztosítási rendszer, intézményi szervezet stb.) leírását.

A jelen DI-re vonatkozó jelentés az intézményre vonatkozó jelentéssel együtt teljes, figyelemmel arra, hogy az intézményen belül a DI nem elkülönült, hanem integrált szervezeti egység.

II.1. A doktori iskola általános helyzetképe

A PTE Demográfia és Szociológia Doktori Iskola 2013-ban kezdte meg működését. Létesítését az a felismerés motiválta, hogy az akkor létező két szociológiai doktori iskola nem garantálta a demográfiai intézményesített utánpótlását. Akkreditációja a szociológiai tudományok tudományágra szól.

A szervezeti keret az intézményi modellváltás után nem változott: a doktori iskolák felügyeletét a rektor, az Egyetemi Doktori Tanács és közvetlenül a Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori és Habilitációs Tanács látja el. Az ügyintézés megoszlik a tudományterületi tanács és a Szociológia Tanszék titkársága között.

A DI-n belül négy program működik: Addiktológia és egészségmagatartás; Demográfia; Kommunikáció, média és kultúra; Településszociológia. Az ország egyetlen doktori iskolája, amelynek kutatási területe a demográfiára is kiterjed. A képzési és kutatási profil még akkor is egyedülállónak mondható, ha az egészségtudományi és a kommunikáció- és médiatudomány profil máshol – a Semmelweis Egyetem Mentális egészségtudományok Doktori Iskolában, illetve a Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia és Kommunikációtudomány Doktori Iskolájában – is megjelenik. A négy programmal a diszciplináris és módszertani sokszínűség mellett kötelezte el magát a DI.

A DI legfőbb célja, hogy felkészítse hallgatóit a bekapcsolódásra a nemzetközi tudományos életbe. Ennek érdekében a hallgatók javára igyekeznek fordítani a témavezetők és oktatók nemzetközi kapcsolatait, ösztönzik a nemzetközi publikációkat, a nemzetközi konferenciárésztvételeket, és a szűkebb szakterületükön vezető kutatók meghívását.

A DI-nek hét (7) törzstagja van, ebből öt (5) egyetemi/főiskolai tanár. Oktatói és témavezetői elsősorban az Egyetem Társadalom- és Médiatudományi Intézetéből, valamint a KSH Népeségtudományi Kutatóintézetéből kerülnek ki. Az iskolába eddig 51 hallgató nyert felvételt, közülük nyolcan szereztek fokozatot. A jelenlegi aktív hallgatói létszám: 29.

A MAB legutóbbi értékelése alapján a DI-t 2023. október 31-ig (határozatszám: 2018/9/VII/9/2) akkreditálta.

II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége

A doktori iskoláról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) számú kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) meghatározza a törzstagság kritériumait. A törzstagság egyik alapvető feltétele a 2. § (3) bekezdésének b) pontja értelmében, hogy törzstag az lehet, aki *„a doktori iskola tudományágában, illetve annak kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat, amely tudományos tevékenység – ide nem értve a művészeti tevékenységet – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (1) bekezdés o) pontjában meghatározott nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis (a továbbiakban: Adatbázis) alapján vizsgálendő”*.

Egyértelműen megállapítható, hogy a Demográfia és Szociológia Doktori Iskola törzstagjai:

Feischmidt Margit egyetemi tanár,

Füzesi Zsuzsanna egyetemi tanár,

Kovács Teréz professor emerita,

Lábadi Beatrix egyetemi docens,

Lampek Kinga főiskolai tanár,

Spéder Zsolt egyetemi tanár,

Szijártó Zsolt egyetemi tanár,

a Kormányrendelet 2. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytatnak.

Spéder Zsolt a DI vezetője – a KSH Népeségtudományi Intézetének vezetőjeként is – évtizedek óta meghatározó szereplője a hazai demográfiai kutatásoknak. Az MTMT-adatbázisban elérhető tudánymetriai adatok (236 közlemény, 1446 független hivatkozás, 18-as H index) meggyőzően igazolják, hogy folyamatosan nagyhatású tudományos

kutatómunkát végez. Nemzetközi beágyazottságát, elismertségét mutatja, hogy 2016–2018 között az Európai Népeségtudományi Társaság elnöke volt.

II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés

Az egyes ESG-pontokat tárgyaló fejezetek végén a Bizottság által megfontolásra ajánlott javaslatok találhatóak. Mérlegelésüket a doktori iskolára bízta a Bizottság, teljesülésüket külön nem vizsgálja.

ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika

Sztenderd: *Az intézmények rendelkezzenek publikus és a stratégiai menedzsment részét képező minőségbiztosítási politikával. Ezt a belső érintettek [azaz a hallgatók, az oktatók és a nem oktató személyzet] dolgozzák ki és valósítsák meg, megfelelő struktúrák és folyamatok révén, a külső érintettek [felhasználók, munkaadók, partnerek] bevonásával.*

A DI a működését a PTE Bölcsész- és Társadalomtudományi Karához (BTK) kapcsolódva, azzal szoros együttműködésben valósítja meg. A DI teljes szakmai autonómiával rendelkezik, működtetéséhez a gesztor kar (BTK) Szociológia tanszéke, valamint a Központi Doktori Iroda nyújt adminisztratív támogatást. A DI szakmai felügyeletét a doktori képzést szervező és felügyelő Egyetemi Doktori Tanács (EDT) látja el. A DI-ban folyó doktori képzést felügyelő operatív testület a Doktori Iskola Tanács (DIT).

A doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának intézményi szintű általános elveit és eljárásrendjét a PTE Doktori Szabályzata (DSZ) rögzíti.

A PTE minőségirányítási rendszerének kereteit – utalással az ESG-kritériumok figyelembevételére – a Minőségirányítási Szabályzat (Kelt: 2018.02.08.) rögzíti, amely szabályzatot az Egyetem minőségirányítási rendszerének alapdokumentumaként definiál, és azt még az intézmény korábbi rektora hagyta jóvá. A szabályzat a külső előírásokra és elvárásokra, az Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzatára (SZMSZ) – amely időközben többször is módosult – épülve foglalja rendszerbe az Egyetem minőségirányítási tevékenységét és annak felügyeletét, de abban nem kerültek módosításra az időközben végbement intézményen belüli változások. Ez a keretszabályozás az irányadó a tekintetben, hogy a szervezeti egységek (karok és Klinikák) hogyan valósítsák meg, kövessék nyomon és fejlesszék minőségbiztosítási folyamataikat, de a doktori iskolákra – mint az Egyetem és nem a karok önálló szervezeti egységeire – vonatkozóan nem történik utalás.

Az Egyetem rendelkezik Minőségpolitikával (keltezés nélküli!), amely nyilvános, önálló dokumentumként elérhető az intézményi honlapon, de abban nem történik utalás arra vonatkozóan, hogy az kiterjed-e a doktori képzési tevékenységre is, valamint az sem

olvasható ki belőle, hogy az intézmény mely minőségbiztosítási kritériumrendszert tekinti minőségkultúrájának alapjaként. Ebből adódóan a doktori iskolák szintjén sem rajzolódnak ki egyértelműen az ESG-kritériumok szerinti minőségbiztosítási folyamatok.

A DI rendelkezik ugyan formálisan Minőségbiztosítási és Minőségfejlesztési Tervvel, de abban sem azonosíthatók be az ESG-kritériumok szerinti folyamatok, valamint a dokumentumot jóváhagyó személy és a jóváhagyás dátuma sem található meg, tartalma pedig alapvetően a 2016. előtti doktori képzési tevékenységre vonatkozó szempontokra utal (pl. 180 kredites rendszer, szigorlati vizsga). Az Egyetem Belső Ellenőrzési Főosztálya által a 2020/2021 tanév II. félévében elvégzett felülvizsgálata¹ is nemmegfelelőséget állapított meg e területen, és előírta a DI számára a szükséges intézkedések megtételét a dokumentum aktualizálására vonatkozóan, de arra a jelen eljárásig még nem került sor. A belső ellenőrzési jelentésben is az áll, hogy: *„új alapokra szükséges helyezni a minőségbiztosítási rendszereket.”*

Az mindenképpen pozitívumként említhető meg, hogy a doktori képzések említett, átfogó belső ellenőrzésére a 2020/2021 tanév II. félévében sor került, amelynek keretében tételes dokumentum felülvizsgálatot végeztek az ellenőrök és adatbázisokból mélyelemzések és összehasonlító elemzések, valamint a munkatársakkal interjúk készültek. Ez a belső ellenőrzési eljárás több területen is eltérést, jogszabályi nem megfelelést állapított meg, amelyek alapján helyesbítési, fejlesztési javaslatokat fogalmazott meg, de sem az elérhető dokumentumok közül, sem az interjúk során sem kerültek elő olyan információk, amelyekkel igazolni lehetne tudatos, PDCA-elven alapuló, az ESG-kritériumokat előtérbe helyező minőségfejlesztési tevékenységeket. Jellemzően az eseti, ad hoc intézkedések jellemzik a működési folyamatokat.

A DI minőségbiztosítási tevékenységeinek szervezeti hátterét tekintve, az érvényben lévő Minőségbiztosítási és Minőségfejlesztési Terv szerint a DI vezetője és a programok vezetői a DI minőségbiztosítási felelősei. Továbbá a DIT biztosítja a minőségfejlesztés korszerű elveinek érvényesítését; évente minőségbiztosítási jelentést nyújt be a Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori Tanácsnak (BTDT). Elvi szinten tehát úgy tekinthető, hogy rögzítésre került a minőségbiztosítási szervezetrendszer, de annak gyakorlati működéséről, valamint az intézményi minőségbiztosítási szervezettel való kapcsolatáról már nem állnak rendelkezésre objektív bizonyítékok. A DI semmilyen képvisellel nem rendelkezik sem a BTK, sem az intézményi szintű minőségbiztosítási testületekben. Továbbá a BTDT felé benyújtandó éves minőségbiztosítási jelentések sem álltak rendelkezésre az eljárás alkalmával.

---

¹ A doktori képzések adminisztratív, gazdálkodási és jogszabályi megfelelése (BE/40-18/2021.) nevű belső ellenőrzés.

A BTDT Működési Szabályzata és Ügyrendje c. dokumentum 23. melléklete utal arra, hogy melyek a doktori iskolákra vonatkozó minőségbiztosítási alapelvek, de a melléklet nem tartalmaz semmit, üresen maradt, valamint a dokumentum tartalomjegyzéke nem is rögzíti ezt a mellékletet. Így tehát nem ismerhetők meg a BTDT által elvárt alapelvek.

A DI Minőségbiztosítási és Minőségfejlesztési Terve nem tér ki DI minőségcéljaira sem. Az Önértékelési jelentésben olvashatók ugyan utalások a DI minőségcéljaira, de azok jellemzően átfogó, általános jellegűek, nem kerültek alábontásra operatív szintre. Az interjúkban ezen átfogó célokkal kapcsolatban azt emelte ki a DI vezetése, hogy folyamatosan keresik a fejlődés és fejlesztés, ezáltal a minőségi színvonal emelésének lehetőségeit, határidőkkel, mérőszámokkal nem szeretnének korlátokat kijelölni.

Összességében az állapítható meg, hogy a DI jelenlegi minőségbiztosítási rendszere jellemzően elméleti síkon, elvek szintjén került definiálásra, jellemzően az Országos Doktori Tanács ajánlásai szerint, de az is már elavult, a 2016. előtti képzési struktúrára alapozott. Mindenképpen javasolt a jövő tekintetében az ESG által elvárt minőségi kritériumokkal összehangoltan átszervezni a minőségbiztosítási folyamatokat, törekedve az elvárások teljes körének teljesítésére. Ki kell alakítani azokat az operatív szintű működési módokat, konkrét gyakorlati megoldásokat, folyamatleírásokat, intézkedési terveket, amelyek megteremtik annak lehetőségét, hogy a DI működése naprakészen nyomon követhető legyen és az elért eredmények alapján a folyamatos fejlesztés lehetőségét keresve, rendszerszerű működést valósítsanak meg. Ebben a fejlesztő munkában mindenképpen szükséges az egyetemi szintű minőségirányítási tevékenységért felelős szervezeti háttér segítségét kérni és igénybe venni, hogy az egyetemi minőségirányítási rendszerrel koherenciát alkotó, egységes elveken nyugvó folyamatok kerülhessenek kialakításra. Folyamatosan keresni kell annak lehetőségét, hogy az intézményi minőségbiztosítási rendszerrel mind szorosabb összhangba kerüljön a DI minőségbiztosítási rendszere.

Ajánlások

- Törekedni kell az ESG-kritériumok, és az azok alapjául szolgáló PDCA-elv tudatos alkalmazására a DI valamennyi működési folyamatában, és erre valamennyi érintett figyelmét rá kell irányítani, és gondoskodni kell annak megfelelő belső kommunikációjáról.
- A DI jövőképeinek, stratégiai törekvéseinek markánsabb megfogalmazása és kommunikálása lenne indokolt az érintettek körében, egy tudatosabb minőségkultúra kialakulása érdekében.
- A működési és minőségbiztosítási eljárásrendek aktualizálása, figyelemmel a Belső Ellenőrzési Főosztály ajánlásaira is.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése

Sztenderdek: *Az intézmények rendelkezzenek folyamatokkal képzési programjaik kialakítására és jóváhagyására. A képzési programokat úgy kell kialakítani, hogy elérjék kitűzött céljaikat, beleértve az elvárt tanulási eredményeket. A program révén megszereshető képzés legyen világosan meghatározott és közölt, utalással a nemzeti képzési keretrendszer megfelelő szintjére, s ennek révén az Európai Felsőoktatási Térség képzési keretrendszerére.*

Az intézmények folyamatosan kísérik figyelemmel és rendszeres időközönként tekintsék át képzési programjaikat, biztosítandó, hogy azok elérjék kitűzött céljaikat, illetve megfeleljenek a hallgatók és a társadalom igényeinek. Ezen értékelések eredményezzék a programok folyamatos javulását. Az ennek folytán tervezett vagy megtett intézkedéseket minden érdekelt felé közölni kell.

A képzési program (*Képzési Terv [Ütemezés és kurzuslista]* c. dokumentum) elérhető a DI honlapján keresztül. A 2022-es és az utáni évfolyamok Képzési Tervében a tantárgyakhoz és kutatási tevékenységekhez rendelt kreditek rögzítve vannak. A Képzési Terv informálja a hallgatót arról, milyen tevékenységekkel tudja megszerezni az abszolváláshoz szükséges kreditmennyiséget. A képzési program azonban több szempontból is hiányos: nem tartalmaz információkat a képzés céljairól, kimeneti követelményeiről, a féléves óraszámokról (előadás és szeminárium bontásban), és arról sem, hogy milyen teljesítményekkel szerezhető meg a konferenciárészvételhez, a publikációkhoz, az oktatási- és tudományszervezési tevékenységekhez rendelt kreditek. (Ezen információk egy része a DI honlapján keresztül elérhető vagy kikövetkeztethető; lásd még az ESG 1.8 fejezetet). Az egyes tárgyak tematikája nem érhető el a DI, illetve a kari/egyetemi honlapon keresztül. A tantárgyleírásoknak nyilvánosan elérhetőnek kell lennie (ld. Nftv. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet, 53. § [3] bekezdés).

A 2022-től érvényes Képzési Terv szerint a képzési és kutatási szakaszban megszereshető kreditek kétharmada tanulmányokhoz, egyharmada kutatáshoz kapcsolódik. A kutatómunka programokon belül zajlik, a képzés azonban nem elég specializált: adott program hallgatói más programoknak szóló tárgyakat is hallgatnak. A tanulmányi kreditek "túlsúlya" – amit a hallgatói visszajelzések is megerősítettek – nem konzisztens a DI azon törekvésével, hogy hallgatók bekapcsolódjanak a nemzetközi tudományos életbe és publikálni tudjanak nemzetközi folyóiratokban.

Az önértékelés alapján, a programvezetők a DIT-vel közösen gondolják a képzési programot és témakiírásokat, azonban a pozíció betöltésének kritériumai és a hozzá kapcsolódó feladat- és hatáskör nem került rögzítésre.

A DI a hazai és nemzetközi doktori képzések monitorozásával fejleszti képzési programját, valamint – a DIT hallgatói képviselőjén és informális csatornákon keresztül – rendszeresen kap hallgatói visszajelzéseket. A hallgatói visszajelzési rendszert (Oktatói Munka Hallgatói

Véleményezése, a továbbiakban: OMHV) nemrég vezették be az Egyetemen. A DI-ben oktatók eredményeit a DI vezetője megkapja. Jó gyakorlat, hogy a DI tanszéki alumni hálózatot hozott létre, így folyamatos a kapcsolattartás a már végzett hallgatókkal. A DI vezetése nyitott a hallgatói jelzésekre, ha valami más tárgyra lenne igény, így akár külső segítséget is bevonnak. Mindezek ellenére nem világos, hogy milyen rendszerességgel, milyen információkat gyűjtenek a DI-ből kikerülő hallgatókról és milyen visszajelzéseket kapnak külső partnerektől. A DI még nem dolgozta ki a saját sztenderdjait, amelyek támogatnák az adatalapú döntéseket, és a képzési program sikerességének megítélését (például: milyen tapasztalatok, előrejelzések, OMHV-eredmények indokolják tárgyak indítását ill. megszüntetését).

Bár a DI-ben nem folyik idegen nyelven képzés a DI SZMSZ 11. § (1) bekezdése röviden utal a magyar nyelven nem tudó hallgatókkal szemben támasztott tanulmányi elvárásokra, ami nincs összhangban a DI hatályos Képzési Tervében foglaltakkal.

Ajánlás

- Megfontolásra ajánlott a képzési és kutatási szakaszban a teljesítendő tantárgyak csökkentését és ezzel párhuzamosan a kutatáshoz kötődő kreditek növelését.

ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

Sztenderd: *Az intézmények biztosítsák képzési programjaik olyan megvalósítását, amely aktív szerepre ösztönzi a hallgatókat a tanulási folyamat létrehozásában. A hallgatók értékelése tükrözzé ezt a megközelítést.*

A DI-ben jelenléti oktatás zajlik és bár a képzés nappali munkarendű, az órák megszervezése (tömbösítés, szombati tanítási nap) a levelező munkarendet követi. Az interjúk alapján ezt a megoldást nem hagyta jóvá a Doktorandusz Önkormányzat (ld. Nftv. 17. § [2] bekezdés).

Az első három félév programja csak kötelező tárgyakat tartalmaz, az egyes programok szakmai profilját megjelenítő tárgyakat a negyedik félévben lehet felvenni. A DI programjait nem minden hallgató tekinti doktori tanulmányoknak megfelelő képzésnek (ld. MKKR 8. képzési szint), sokkal inkább a mesterszakhoz hasonló frontális előadásokon kell részt venniük, ahol csekély mértékben kap hangsúlyt a saját kutatási témájuk. Néhány hallgatói visszajelzés túlzott követelményekről is beszámolt (amit alátámaszt a Képzési Tervben is látható, akár 44 kredites félévi terhelés). Egyéni tanulási utak kialakítására nem nagyon volt példa. Az órákon váltakoznak a frontális előadások és a hallgatói reflexióknak teret adó gyakorlati foglalkozások.

A doktoranduszok részére konzultációs időpontok biztosítanak, így a DI bármely oktatójával online formában – ami hatékonyabb megoldás a távolság miatt – szakmai beszélgetést

kezdeményezhetnek. A DI oktatói és hallgatói között partnerkapcsolat áll fenn, ezáltal az oktatók közös kutatásokra invitálják a PhD-hallgatókat, továbbá a kutatási területhez kapcsolódó kutatócsoportba is rendszeresen vesznek fel doktoranduszokat.

A tematikákra, tárgykínálatra és szakirodalomra vonatkozó komplett dokumentációk a Neptunban érhetők csak el, a rendszer archiválja is az adatokat, így a korábban rögzített tételekhez is könnyen hozzáférhetnek a felhasználók. Visszajelzések alapján, az órarenddel, konferencia-lehetőségekkel kapcsolatos tájékoztatás néha akadozik.

A DI lehetőséget ad oktatási tevékenységre: vannak olyan kurzusok, melyeken az oktatók munkájába való becsatlakozás erősen ajánlott, illetve vannak szabadon választható kurzusok is. Abban az esetben, ha a doktorandusz által oktatandó tárgy mégsem indul el, a hallgató az Oktatási/kutatási/tudományszervezési gyakorlat c. tanegység keretében bármely tudományos tevékenységét elismertetheti.

Az egyetemen bevezetésre került a Tanulmányi Visszajelző Rendszer (TAVISZ), amely lehetőséget biztosít a hallgatók és az oktatók részére is visszajelzések adására és fogadására a Neptun rendszerben. A hallgatói igények változásával az oktatást is át kell alakítani, ezért létrehoztak egy mentorhálózatot, amely segít a hallgatók lemorzsolódásának megelőzésében.

A doktoranduszok is kitöltik az OMHV-kérdőívet, azonban a PhD-képzések nem tartoznak az értékelési indikátorok közé. A doktori képzések minőségének értékelése szempontjából fontos a végzetek pályakövetése, az elégedettségmérés azonban kihívást jelent, mivel kis létszámnál problémát jelent az anonimitás biztosítása. Bármely egyetemi szolgáltatással kapcsolatban lehetőség van panasz bejelentésére, viszont sok esetben az érdemi visszacsatolás elmarad.

A MAB doktorandusz kérdőívének kitöltői szerint: a hallgatók nincsenek bevonva a képzési program kialakításába, illetve OMHV-kitöltésekre sem érkezik érdemi válasz vagy reakció. Sajnos a DI-k esetében nem mindig reprezentatív a visszajelzés a már említett alacsony hallgatói létszám miatt. A DI észszerűbb gyakorlatnak tartja, ha konkrét visszajelzést kérnek az oktatók egy-egy megtartott kurzus után.

Jó gyakorlat, hogy a témavezetők – különösen a belső témavezetők – gyakran bevonják a doktoranduszokat kutatásaikba. A publikációs lehetőségekről folyamatosan tájékoztatja a DI a hallgatókat, valamint minden doktoranduszokat érintő lehetőségről a DÖK-is tájékoztatást nyújt.

A DI, a témavezetés hatékonysága érdekében, féléves teljesítményértékelést vezetett be, így a témavezetők hagyják jóvá a félévet. A doktorandusz teljesítmények elfogadása nincs transzparens kritériumokhoz kötve (pld: kutatási beszámoló, írásmű leadása, féléves, éves előrehaladás értékelése). A hallgatók előrehaladását három alkalommal ellenőrzi a DI: a komplex vizsga előtti doktorandusz workshopon (3. félév); a komplex vizsgán, majd a 7. félévre

időzített helyi védésen (ez utóbbit a hallgató később is teljesítheti). A DI a hallgatóktól nem vár el személyre szabott, rendszeres (pl. éves v. féléves) kutatási- és munkatervet, valamint írásos beszámolót. Rendszeres hallgatói és témavezetői beszámolások, értékelések hiányában, a DI korlátozott mértékben tudja időben észlelni és kezelni az esetleges problémákat.

ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzítés odaítélése

Sztenderd: *Az intézmények következetesen alkalmazzák a teljes hallgatói életpályát lefedő, előzetesen meghatározott és közzétett szabályzataikat, például a hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzítés odaítélése tekintetében.*

A DI az alábbi dokumentumok mentén folytatja képzési tevékenységét:

- PTE Doktori Szabályzata (PTE SZMSZ 13. számú melléklete, 2023. március 30. napjától hatályos változat, 45 oldal, tartalomjegyzékkel ellátott). A DI honlapján csak a 2020. április 29. napjától hatályos verzió érhető el.
- A PTE Tanulmányi és Vizsgaszabályzata (PTE SZMSZ 5. sz. melléklete, 2023. január 19. napjától hatályos változat, 216 oldal, tartalomjegyzék nélküli). A PTE főoldaláról érhető el.
- Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori Tanácsának Működési Szabályzata és Ügyrendje (2022. szeptember 22. napjától, 76 oldal, tartalomjegyzékkel ellátott). A DI honlapjáról csak a 2020. június 18. napjától hatályos verzió érhető el.
- A DI Minőségbiztosítási és Minőségfejlesztési Terve (összesen 2 oldal, dátum/hatály nem beazonosítható). Megjegyzendő, hogy ez a dokumentum még csak 3 doktori programot rögzít a 4 helyett, valamint a 2016 előtti képzési rendre és kari doktori szabályzatra utal, a BTDT szabályzata helyett).
- Képzési Terv (Ütemezés És Kurzuslista) c. dokumentum (érvényes 2022 őszétől, 3 oldal, tartalomjegyzék nélküli).
- DI Szervezeti és Működési Szabályzata (19 oldal, tartalomjegyzék nélküli, 2022. május 24.). A DI honlapján a különböző menüpontok alatt eltérő verziók érhetők el, ODT-adatbázisban is a 2020. évi. Ezeket javasolt frissíteni és összehangolni.

A Bizottság Képzési Tervvel és a képzés felépítésével kapcsolatos észrevételeit az ESG 1.2-1.9 fejezet rögzíti.

A felvételi folyamattal és szabályokkal kapcsolatos bizottsági észrevételek: a felvételi bizottságok létszámára, összetételére vonatkozóan szokásalapú gyakorlata van a DI-nek és nincs szabályozás se egyetemi, se DI szinten. A felvételizők egyenlő elbírálása érdekében a

keretrendszer kialakítása mindenképp indokolt. A pontozási szabályok és az elérendő min. pontszám rögzítettek a DI SZMSZ-ében, azonban a DI honlapján már más információ szerepel.

A DI honlapján a felvétellel kapcsolatos információt a Felvételizőknek menüpont gyűjti, innen egy nagyon részletes, a BTK-hoz kapcsolódó összes doktori iskolára vonatkozó felvételi tájékoztatóra vezetik át az érdeklődőt. Amivel a felvételi felhívás még kiegészítendő (a tájékoztatót teljessé tételéhez): a felvenni tervezett létszám megjelölése (ösztöndíjas és önköltséges helyek), az önköltség összegéről pontos tájékoztatás (a BTK honlapján és a tudományterületi Doktori Tanács szabályzatában található összegek eltérnek). Az egyéni felkészülőkkel szemben támasztott szakmai és tudományos követelményeket a DI SZMSZ részleteiben rögzíti, azonban ez nem jelenik meg az általános felvételi felhívásban (még utalás szintjén sem).

A DI többféle diszciplináris háttérrel várja az érdeklődőket, ennek okán a felvételt követően nulla (0) kreditért, felzárkóztató kurzusok teljesítését írhatja elő az érintetteknek. Ezt a pótlási, felzárkóztató folyamatot átláthatóan és részletesebben kellene szabályoznia a DI-nek.

A komplex vizsga keretét (bizottsági összetétele, értékelés, eredményközlés, vizsga ismételtetősége) a PTE Doktori Szabályzata részletesen rögzíti. A DI honlapján – egy program kivételével, amit a DI még nem alakított ki – elérhetők a komplex vizsga tételsorai és a hozzájuk kapcsolódó szakirodalmi jegyzék.

A fokozatszerzés követelményeivel és a fokozatszerzési eljárással kapcsolatos bizottsági észrevételek: a nyelvi követelmények és nyelvek köre a DI SZMSZ-ben egyértelműen rögzített. A PTE Doktori Szabályzata tartalmazza az önálló tudományos munkásság feltételeit, azonban ez nem áll még összhangban a DI honlapján és az SZMSZ-ében található követelményekkel. A tájékoztató felületek és szabályzók összehangolása fontos feladata a DI-nek.

A PTE Doktori Szabályzata a DI hatáskörébe utalja az értekezés és a téziszűzlet formai követelményeinek és terjedelmének meghatározását, amit a DI SZMSZ-e szintjén részletesen rögzít.

A PTE Doktori Szabályzata értelmében a műhelyvita és előzetes plágiumszűrés nem kötelező eleme a fokozatszerzési eljárásnak, a műhelyvita azonban a DI Képzési Tervének kötelező eleme, még az abszolutórium megszerzését megelőzően (7. félévre ajánlott). A műhelyvita részletei rögzítettek a DI SZMSZ-ében, de az eljárásrend, szabályok leírása kevésbé részletes, kiegészítésre szorul (pl. a bizottság összetételi szabályai, a véleményezés folyamata és időbeli ütemezése). A bírálati eljárás és nyilvános védés szabályai egyértelműen rögzítettek, az értekezés minősítéséről a PTE Doktori Szabályzata rendelkezik.

A doktori képzés során a hallgatóknak biztosított a lehetőség áthallgatásra, részképzésben való részvételre. A tanulmányok elismerésére a kari szintű ERASMUS+ és egyéb mobilitásokra vonatkozó szabályzat (2019) követendő. Megjegyzendő, hogy a BTDT szabályzatának 6-7-8. sz. mellékletei szintén lefedik a kreditelismerések tématerületét, ezért érdemes összenézni a szabályzatokat.

Ajánlások

- Az egységes és transzparens értékelés érdekében a műhelyvita folyamatát, eljárásrendjét nagyobb részletességgel kellene szabályozni.
- Javasolt a nyelvi követelmények áttekintése, tekintettel arra, hogy már nem kötelező két idegennyelv-tudást igazolni a fokozatszerzéshez.
- A hallgatók támogatása és a disszertációk minőségének biztosítása érdekében, megfontolandó a kötelező plágiumszűrés bevezetése.
- Javasolt áttekinteni a kreditelismerési eljárásokra vonatkozó különböző szabályzatokat. Fontos lenne annak felmérése, hogy miként lehetséges az informális tanulás útján szerzett tapasztalatokat a kreditátvitel rendjébe beemelni.

ESG 1.5 Oktatók

Sztenderd: *Az intézmények biztosítsák, hogy oktatóik megfelelő kompetenciával rendelkezzenek. Alkalmazzanak méltányos és átlátható eljárásokat oktatóik toborzására és továbbképzésére.*

Az Egyetem teljesítményértékelési rendszerében elismeri a doktori órákat, emellett támogatja az oktatók szakmai fejlődését (konferencia látogatási, publikációs és pályázatírási támogatás, oktatásmódszertani képzések). A szakmai fejlődést inspirálhatják a vendégelőadások, nemzetközi konferenciák, amelyek szervezésében a DI-nek nagy hagyományai vannak. (Ugyanakkor a külföldi előadóktól nem várható el a doktoranduszok folyamatos szakmai támogatása.)

A DI számára fontos, hogy elismert szakemberek legyenek az oktatói, témavezetői. Jó gyakorlat, hogy a DI az előre megszabott kutatási témákra keresi a doktoranduszokat. A témavezetőkkel szemben támasztott elvárások rögzítve vannak az SZMSZ-ben. A nemzetköziesítési törekvések fényében indokolt lehet az elvárások szigorítása, hogy a témavezetés feltétele a valamilyen rendszerességgel nemzetközi publikációs tevékenység legyen. A doktori.hu-n felsorolt témavezetők valamivel több mint fele nem publikál rendszeresen vezető nemzetközi folyóiratokban és rangos kiadóknál megjelenő szerkesztett kötetekben.

Az oktatókkal szemben nincsenek elvárások megfogalmazva (milyen publikációs teljesítmény, milyen hallgatói elégedettség szint felett lehet valaki oktató). Ugyanakkor az

Egyetem csak nemrég vezette be az OMHV-rendszert: a DI-ben oktatókra vonatkozó adatokat a DI vezetője is megkapja, így a jövőben lehetővé válik az oktatók tárgyilagos értékelése.

Ahogy az ESG 1.3 fejezetben jelezte a Bizottság, a DI nem ellenőrzi szisztematikusan a hallgatói előrehaladást, így a témavezetések minőségét sem. A DI nem használ indikátorokat, amelyek jeleznék a témavezetés problémáit, eredménytelenségét.

Ajánlások

- A DI – az oktatókat biztosító Karokkal együttműködve – fogalmazza meg a humánerőforrás-stratégiáját, hogy az oktatók, témavezetők és törzstagok között növekedjen a rangos nemzetközi folyóiratokban és könyvkiadóknál publikáló oktatók, témavezetők aránya.
- A DI gyűjtse szisztematikusan az oktatókkal és témavezetőkkel szemben támasztott elvárások ellenőrzéséhez szükséges adatokat (például: OMHV-adatok; oktatók és témavezetők publikációi, idézettsége; hallgatói lemorzsolódás mértéke és okai).

ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

Sztenderd: *Az intézmények megfelelő finanszírozási forrásokkal rendelkezzenek a tanulási és tanítási tevékenységekhez, valamint biztosítsanak adekvát és könnyen hozzáférhető tanulástámogató feltételeket és hallgatói szolgáltatásokat.*

A DI-nek nincsen önálló doktori ügyintézője, a működés során jelentkező adminisztratív jellegű feladatokat részben DI titkára (honlap kezelése, felvételi eljárás, komplex vizsga, védés szervezése, hallgatói kapcsolattartás stb.) részben a BTK Szociológia Tanszék titkára (Neptun ügyintézés), valamint a BTK Központi Doktori Iroda vezetője (általános tanulmányi ügyintézés) látja el. A doktoranduszok a felmerülő problémákkal: akár tanulmányi ügyekkel kapcsolatos, akár az egyetemi infrastruktúrát érintő (pl., ha a könyvtárral kapcsolatban merülnek fel problémák) esetekkel a DI titkárához, a kari ügyintézőhöz, a HÖK-höz és a DÖK-höz is fordulhatnak. Az adminisztratív teendők tanszéki és TTDT ügyintézők között osztódnak el, jól meghatározott rend szerint.

A PhD-hallgatók az őket érintő tudományos lehetőségekről, mint pl. konferenciák, szakkollégiumok, nem csupán a DI és az érdekképviselő által értesülhetnek, hanem az egyetem egyéb felületein is, többek között Facebookon, Instagramon, kari honlapon, Neptun üzenetben, plakátokon és célzott hirdetésekben.

Könyvtári infrastruktúra a doktoranduszok szempontjából: nehézkes, hogy a kari ellátás igényeihez igazodik a könyvtári hozzáférés, illetve a kari kampusz elemekre vonatkozó nyitvatartási idővel működnek. Folyamatosan kommunikált az adatbázisokhoz való

hozzáférés a kutatókat, doktoranduszokat célozva. A doktoranduszok az oktatókhoz hasonlóan vannak kezelve. A könyvtári személyzet edukációs jellegű szolgáltatásokat is biztosít, többek között MTMT használatával kapcsolatos workshop, publikációtámogatás. Online konzultációt is kérhetnek az oktatók és a doktoranduszok, amennyiben bármilyen elakadást észlelnének a könyvtári szolgáltatásokat illetően.

A könyvtár rendszeresen monitorozza a hallgatói elégedettségmérés eredményeit, a nemzetközi hallgatói felmérések során is pozitívak voltak a visszacsatolások. A PTE-n két évente van összegyűjtési hallgatói elégedettségmérés, viszont szükség lenne az igények feltérképezésére, mivel a pandémia óta – tudatosan – nem történt ilyen fajta mérés, mivel a hallgatók az egyetemi körülményeket véleményezték volna, amire a könyvtárnak nem volt hatása.

Az oktatók számára elérhető a Turnitin plágiumkereső szolgáltatás, a doktori disszertációk benyújtását megelőzően nem kötelező az ellenőrzés.

Ajánlás

- Megfontolandó lenne egy a DI-hez rendelt ügyintéző alkalmazása, aki a DI feladatait látja el, így az oktatók válláról is levonnék a terhet.

ESG 1.7 Információkezelés

Sztenderd: *Az intézmények gyűjtsenek, elemezzenek és használjanak releváns információkat képzési programjaik és egyéb tevékenységeik irányítására.*

A DI működését támogató személyek körét és feladatait az előző fejezetben ismertette a Bizottság. A működési folyamatok során keletkező adatok és információk kezelését az érintett személyek végzik. Évente legalább egyszer a DIT megvizsgálja a DI működésének, képzéseinek eredményességét, elemzi és értékeli az alapvető teljesítmény adatokat (jelentkezés, felvételi, komplex vizsga, védelem stb.).

A hallgatói nyomon követés, egyben az alapvető hallgatói adatok (teljesítménymutatók; a hallgatók összetétele, előrehaladása, eredményességi és lemorzsolódási rátáik stb.) forrása a Neptun rendszer, amely adatok képezik a különböző elemzések alapját.

A DI működéséről, annak dinamikájáról az előző DI vezető által 2020-ban készített átfogó elemzése áll rendelkezésre, azóta ahhoz hasonló értékelés nem készült, a jelen akkreditációs önértékelést kivéve. A 2020. évi elemzéshez nem kapcsolódott cselekvési terv, így csak szóbeli beszámoló alapján lehetett arról tájékozódni, hogy a DI új vezetése folyamatosan figyelemmel kísérte a fontosabb teljesítménymutatókat.

Tekintettel arra, hogy relatíve rövid múltra tekint vissza a DI és kis létszámú doktorandusszal működik, ezért a kölcsönös bizalmon alapuló működés és a formalizálással járó magas

tranzakciós költségek miatt, nem tartja indokoltnak a kiterjedt dokumentálást. Így azonban nem azonosíthatók olyan fejlesztési, vagy intézkedési tervek, amelyekben a DI stratégiai vagy minőségcéljainak teljesülésére vonatkozó értékelések váltak volna elérhetővé. A jövőben ezt mindenképpen javasolt átgondolni, hogy a PDCA-elv szerinti működés egyes lépéseihöz kapcsolódóan, mégis kerüljenek definiálásra a főbb tervek, célok, az azok megvalósításának folyamata, az eredmények mérése és a szükség szerint jelentkező konkrét teendők, beavatkozási lépések.

A DI vezetője és munkatársai beszámolójukban elismerték az adatok és azok elemzésének szükségességét és jelentőségét, példaként említve a végzett hallgatók pályakövetését, a témavezetők eredményességének értékelését vagy a DI-ben keletkező publikációs teljesítménymutatókat. Ezen adatok kezelése egyelőre azonban még csak egyedi megoldások alapján zajlanak, azok rendszerbe foglalása, szabályrendszerének kialakítása még megoldandó feladatként áll a DI előtt.

A DI működésének eredményessége részben a doktoranduszi beszámolók (workshop keretében), a komplex vizsga és a védés eredményének értékelése alapján is jól nyomon követhető, viszont az egyedi problémák, intézkedést igénylő megoldandó feladatok kezelésével kapcsolatban nem azonosítható be rendszerszintű folyamat (pl. téma- vagy témavezetőváltás). Ezért érdemes lenne a kijelölt fő teljesítménymérési pontokon az eredmények kiértékelésével egyidejűleg rögzíteni a további teendőket, hogy nyomon követhető legyen azok teljesülése.

A DI szinte kizárólag csak informális csatornákon keresztül gyűjti az oktatók, a hallgatók és a külső érdekelt felek (együttműködő szervezetek, társintézmények stb.), illetve a már végzetek (Alumni) köréből a visszajelzéseket, de ezek kiértékelése nyomán egyelőre nem realizálódnak új stratégia vagy minőségcélok. Ezen adat- és információforrások mindazonáltal jó alapul szolgálhatnak a jövőben a DI stratégiai tervezéséhez, valamint az ESG-kritériumokkal összhangot tükröző minőségfejlesztési célok és indikátorok rendszerének kialakításához.

Az oktatókkal és hallgatókkal folytatott interjúkból kiderült, hogy intézményi szintű az OMHV, amely Neptunon keresztül, kérdőíves felmérés keretében zajlik, szemeszterenként. Az OMHV-eredmények DI-szintjén történő kiértékelésére, nyomon követésére, az eredmények alapján történő intézkedésekre vonatkozóan már árnyaltabb a kép, ugyanis a kis létszámú PhD-kurzusok miatt az OMHV nem alkalmazható eredményesen. Az oktatókkal folytatott interjúkból egyértelműen kirajzolódott az, hogy leginkább egyedi szinten, jellemzően informális módon, szóban kérnek és kapnak visszajelzést hallgatóiktól.

A DI-n belül az információátadást a szokásos intézményi, formális, belső csatornák (e-mail, intranet, Facebook csoport stb.) mellett, jellemzően a DI titkárán és a közreműködő adminisztratív munkatársakon keresztül, informális adatközlés jellemzi. Az oktatók-

hallgatók között zajló kommunikációt a hallgatók jónak értékelték és hallgatóbarátnak ítélték meg.

Az ESG vonatkozó szempontjával összhangban, elvárás a DI-vel szemben a tudatos és tervezett minőségfejlesztési tevékenység, ami a DI kiegyensúlyozott működtetését, valamint a kiszámítható jövőkép elérését célozza meg. Ennek érdekében indokolt lenne egy, a jelenleginél konkrétabb és rendszeresebb (pl. 1-3 év) stratégiai tervezési tevékenység megvalósítása a DIT közreműködésével, amelynek keretében egzsakt, mérhető minőségcélok, indikátorok, mutatószámok kerülnének meghatározásra adott időszakra szólóan. Felmenő rendszerben ezen célok, tervek DIT általi rendszeres kiértékelésével, az eredményeknek a működésbe való visszacsatolásával, azok még inkább a folyamatos fejlesztés irányába mozdíthatnák el a DI működését. Ezáltal az ESG-kritériumrendszer alapjául szolgáló PDCA-elv érvényesülése is tényszerűen bizonyíthatóvá válna, szemben a jelenlegi ad hoc jellegű fejlesztésekkel, amelyek viszont vitathatatlanul előremutatók.

Összeségében megállapítható, hogy bár történik némi adat- és információgyűjtés és -elemzés a DI eredményességének mérése céljából, az alapvető mutatókat tekintve, de az még tovább fejleszthető és konkrét eljárásrend kialakításával még hatékonyabbá tehető. Az információkezelés vonatkozásában úgy ítélt meg, hogy a DI elemzési, értékelési, visszacsatolási tevékenysége még nem tekinthető teljeskörűnek és kiforrottnak, a már kialakított, korábbi gyakorlatokat javasolt tovább fejleszteni és teljeskörűvé tenni az ESG szempontjai szerint. Mindenképpen javasolt a rendelkezésre álló adatok körét folyamatosan szélesíteni, a megfelelő döntéshozatali és döntéshozatali folyamatok támogatása, a működési terület teljes lefedettsége érdekében.

Ajánlások

- Strukturált keretek között történő adatgyűjtési és értékelési eljárásrend, szabályrendszer meghatározása és alkalmazása javasolt, a döntéshozatali folyamatok további támogatásához, az ESG-kritériumokkal összhangoltan, törekedve a működés valamennyi területének lefedésére.
- A végzett doktoranduszok pályakövetését illetően javasolt csatlakozni az Egyetem által működtetett Alumni hálózathoz, és az abból származtatható információkat hasznosítani a DI működési folyamatainak fejlesztése érdekében történő adatgyűjtés (pl. elégedettségmérés), és egyéb kapcsolatok (pl. vendégelőadóként történő közreműködés vagy bizottsági munkában való részvétel) működtetése céljából.
- A DI jövőképpalkotásába, minőségcéljainak megfogalmazásához az érdekelt felek (belső és külső stakeholderok) igényeinek és elvárásaink mind szélesebb körű megismerése és bevonása ajánlott.

ESG 1.8 Nyilvános információk

Sztenderd: *Az intézmények teyenek közzé világos, pontos, objektív, naprakész és könnyen hozzáférhető információkat tevékenységükről, benne képzési programjaikról.*

A DI weboldala a Bölcsészettudományi Kar Szociológia Tanszéke honlapjába ágyazottan, a *Doktori Iskola* c. menüpont alatt működik. Az oldal karbantartásáért az interjúk alapján, a DI titkára felel. A kari oldalon található, DI-vel kapcsolatos információk feltöltését a kari kollégák intézik.

A honlapon elérhető felvételi információkról, témakiírásokról az ESG 1.4-es fejezetben már írt a Bizottság.

A DI tevékenysége, elhelyezkedése a doktori képzési területen beazonosítható: a honlapon keresztül láthatók a kutatási témák, együttműködő partnerek, kutatási projektek, kiadványok.

A DI-ben folyó (hallgatói) munka ugyanakkor kevésbé átlátható a honlapon megosztott – nem minden esetben naprakész – információkon keresztül: 2022. évi őszi szemeszter órarendje érhető el, az utolsó nyilvános védés meghívója 2020. évi, a komplex vizsgára, műhelyvitára invitáló felhívás nem elérhető, a DI-ben végzetek elhelyezkedéséről tájékoztatás nem nyújtanak. A képzéssel kapcsolatos információk szétszórtan találhatóak, több menüpont alatt. Az ESG 1.2 és 1.9 fejezetnél a Bizottság részletesen ismertette a képzési program hiányosságait. Bár a hiányzó információk egy része a DI honlapján keresztül elérhető vagy kikövetkeztethető, a honlapot felhasználóbarát szempontból alakítani szükséges, hogy tájékoztató funkcióját betölthesse.

A tárgyelírásokat a DI a Neptun tanulmányi rendszerben tartja nyilván. Néhány tárgy tematikája elérhető a DI honlapján, de a tájékoztatás nem teljeskörű. Az elérhető tárgyelírásokból nem derül egyértelműen a tárgyak (kurzusok) óraszama.

A DI-ben készült disszertációk az ODT-ben, valamint a DI honlapjának *Disszertációk* menüpontja alatt elérhetőek.

Ajánlások

- Intézményi szinten fontos lenne áttekinteni és alkalmazni az Nftv. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet 17. részét, amely az Intézményi tájékoztató tartalmi elemeit és ezzel összefüggésben a nyilvánosan közzéteendő információkat rögzíti. Ugyanitt fontos lenne figyelembe venni a Kormányrendelet rendelkezéseit, mely szerint mind a komplex vizsga, mind a nyilvános vita nyilvános események, a meghívók közzététele ennek okán indokolt a DI honlapján.
- Javasolt a DI honlapjának egyszerűsítése: adott témához (pl.: tanulmányi kötelezettségek) kapcsolódó vagy adott látogatói kör (pl.: doktoranduszok) számára releváns információk

egyetlen aloldalon vagy menüpont alatt szerepeljenek. Így például javasolt az SZMSZ és Úrlapok menüpontok összevonása vagy összefésülése – jelenleg ugyanis eltérő hatályú szabályzó dokumentumok találhatók a menüpontok alatt.

- A DI ODT adatlapján fontos lenne a legfrissebb DI SZMSZ feltüntetése.
- A szabályzatokkal, nyilvános dokumentumokkal szemben – terjedelemtől függően – általános formai követelmény: tartalomjegyzék és hatály feltüntetése. Ez a PTE, valamint kifejezetten a DI több szabályozó dokumentumából hiányzik, így a keresés meglehetősen nehézkes.

ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás

Sztenderd: *Az intézményeket rendszeres időközönként külső minőségbiztosítás alá kell vetni az ESG szerint.*

A DI a MAB-ot kéri fel minőségbiztosítási rendszerének értékelésére. A DI a MAB doktori iskolákra vonatkozó akkreditációs eljárásán túl, más külső minőségbiztosítási eljárást jelenleg nem alkalmaz.

III. Látogató Bizottság

A Bizottságot a MAB Testülete nevezte ki 2023. február 24-én, és a következő tagokból áll:

Elnök: Bartus Tamás egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem

Tagok:

Cindel Anikó doktoranda, Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Doktoranduszok Országos Szövetsége delegáltja,

Dányi Beatrix szakreferens, Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság,

Miskolciné Mikáczó Andrea egyetemi docens, minőségbiztosítási szakértő, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem,

Vígh Éva egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem

Online interjúk időpontja: 2023. április 17-18-19.

IV. Mellékletek

IV.1. Feladatmeghatározás

A Pécsi Tudományegyetem rektora a MAB-ot kérte fel a Demográfia és Szociológia Doktori Iskola (D218) minőséghitelesítési (akkreditációs) eljárásának lefolytatására.

Az értékelés alapja az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosítási irányelvei és sztenderdjei (ESG).

Az akkreditációs eljárás célja megvizsgálni, hogy a doktori iskola az ESG szerint folytatja tevékenységét, minőségbiztosítási rendszere folyamatosan nyomon követi, értékeli a sztenderdeknek való megfelelést, és aktívan közreműködik az értékelés eredményei alapján a megvalósítást segítő intézkedések, folyamatok kidolgozásában.

Az értékelés retrospektív jellegű, az aktuális és a legutóbbi eljárás között eltelt időtartamot vizsgálja, külön figyelemmel arra, hogy az előző értékelés alapján milyen intézkedések születtek.

Az eljárás kiemelt célja továbbá a jó gyakorlatok azonosítása, valamint a doktori iskolák fejlesztéséhez történő szakértői segítségnyújtás.

IV.2 Akkreditációs interjúk menetrendje

Időpont	Panel	Látogató Bizottság (teljes, IA, DIA) ²	Intézményi résztvevő, beosztás
2023. április 17.			
8:30-9:00	Bizottsági zárt ülés		
9:00-09:45	Stratégiai tervezés, vezetés	LB teljes	Rektor
			Kancellár
			Gazdálkodási rektorhelyettes
9:50-10:35	Stratégia tervezés, vezetés II.	LB teljes	Innovációs rektorhelyettes
			Tudományos rektorhelyettes
			Oktatási rektorhelyettes
			EDT elnök
			TK főigazgató
10:45-11:45	Intézményi szintű minőségbiztosításért felelős kollégák	LB teljes	Minőségfejlesztési Bizottság elnöke
			Oktatási igazgató
			Belső Ellenőrzési Főosztály vezetője

² Jelölések: IA=intézményakkreditáció; DIA = doktori iskola akkreditáció

Időpont	Panel	Látogató Bizottság (teljes, IA, DIA) ²	Intézményi résztvevő, beosztás
			D151 DI-szintű minőségügyi felelős, a DI vezetője D218 DI-szintű minőségügyi felelős, a DI vezetője
11:50-12:30	EHÖK / DÖK	LB teljes	elnök alelnök kabinetvezető hallgatói képviselő Filozófia DI képviselő Szociológia és Demográfiai DI képviselő DÖK elnök
12:30-13:10	Bizottsági zárt ülés		
13:10-14:00	Filozófia Doktori Iskola (D151) / Szociológia és Demográfia Doktori Iskola (D218) operatív működése	LB DIA	D151 - a DI adminisztrátora/titkára (koordinátor) D151 - titkárságvezető (KPVK dékáni hivatal, kapcsolati referens) D151 - a DI hallgatói és oktatási ügyekért felelős munkatársa D151 - külföldi hallgatókat támogató egység képviselője (pl. Erasmus ügyintéző, ha van és releváns) D218 - a DI tudományos titkár, ügyintéző D218 - Szociológia Tanszék titkára (kurzusmeghirdetés, órakervezés, vizsgameghirdetés, az oktatók felkérése kurzusstartásra, az órarend, megbízási szerződések) D218 - BTK központi Doktori Iroda vezetője
14:10-14:50	BTK dékáni panel	LB DIA + IA részbizottság	dékan tan. és diákjóléti dékánhelyettes pály. és beiskolázási dékánhelyettes BTDT elnöke
15:00-15:40	KPVK dékáni panel	LB DIA + IA részbizottság	dékan tud. és kapcs. dékánhelyettes okt. dékánhelyettes
16:00-17:00	Bizottsági zárt ülés		

Időpont	Panel	Látogató Bizottság (teljes, IA, DIA)	Intézményi résztvevő, beosztás
2023. április 18.			
8:30-9:20			Grastány Endre Transzlációs Kutatóközpont vezető

M A B

MAGYAR FELSŐOKTATÁSI
AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

Időpont	Panel	Látogató Bizottság (teljes, IA, DIA)	Intézményi résztvevő, beosztás
	I. Intézményi tudományos tevékenység menedzmentje, stratégiai rendszere, kapcsolata a graduális és doktori képzéssel	LB DIA + IA részbizottság	Innovációs Bizottság Kutatáshasznosítási és Technológia-transzfer Főosztály vezetője Kutatáshasznosítási és Technológia-transzfer Főosztály, innovációs menedzser SzKK Tudományos igazgató
9:30-10:20	II. Intézményi tudományos tevékenység menedzmentje, stratégiai rendszere, kapcsolata a graduális és doktori képzéssel	LB DIA + IA részbizottság	PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont vezetője Publikálás- és Kutatástámogatási Osztály képviselője MTMT-adminisztrátor Tehetségpont és Tehetséggondozó Iroda vezető Zenélő Egyetem szakmai igazgató (karközi kurzusok) Digitális Oktatás-és Tanulástámogató Központot
10:30-11:20	ETK, GYTK, TTK - Oktató teljesítményértékelés, publikációs tev. Indikátoralapú működtetése	LB DIA + IA részbizottság	oktatói teljesítményértékelésért és a publikációs tevékenység indikátoralapú működtetéséért felelős személyek 2 fő/kar, + 1-1 fő kari tehetséggondozásért felelős személy (pl.: szakkollégium)
11:30-12:00	MIK - Oktató teljesítményértékelés, publikációs tev. indikátoralapú működtetése	LB DIA + IA részbizottság	oktatói teljesítményértékelésért és a publikációs tevékenység indikátoralapú működtetéséért felelős személyek max 4 fő, +1 fő kari tehetséggondozásért felelős személy (pl.: szakkollégiumi képviselő)
12:00-12:30	szünet		
12:30-13:20	BTK, KPVK, MK - Oktató teljesítményértékelés, publikációs tev. Indikátoralapú működtetése	LB DIA + IA részbizottság	oktatói teljesítményértékelésért és a publikációs tevékenység indikátoralapú működtetéséért felelős személyek max 4 fő, +1 fő kari tehetséggondozásért felelős személy (pl.: szakkollégiumi képviselő) oktatók (régóta a doktori képzésben lévő, ill. fiatal/középgenerációs témavezetők, oktatók) BTK Doktori Tanács - delegált doktorandusz képviselő
13:30-14:20	ÁJK, KTK - Oktató teljesítményértékelés, publikációs tev. Indikátoralapú működtetése	LB DIA + IA részbizottság	oktatói teljesítményértékelésért és a publikációs tevékenység indikátoralapú működtetéséért felelős személyek max 4 fő, +1 fő kari tehetséggondozásért felelős személy (pl.: szakkollégiumi képviselő)
14:50-15:30	Bizottsági zárt ülés		

Időpont	Panel	Látogató Bizottság (teljes, IA, DIA)	Intézményi résztvevő, beosztás
2023. április 19.			
8:30-9:15	ETK, GYTIK, TTK - Hallgatói szolgáltatások (ösztöndíjak, hallgatói tanulástámogatás, mentorprogramok és személyes támogató rendszerek)	LB DIA + IA részbizottság	hallgatói szolgáltatási rendszer működtetéséért felelős hallgató max 3 fő/kar (ösztöndíjak, hallgatói tanulástámogatásban jártas, mentor és személyes támogató rendszerek, könyvtár, karrier, mentorálás) Pl.: 1 kari HÖK, 1 tanulmányi szolg., 1 mentor
9:25-10:00	BTK, KPVK, MK - Hallgatói szolgáltatások (ösztöndíjak, hallgatói tanulástámogatás, mentorprogramok és személyes támogató rendszerek)	LB DIA + IA részbizottság	hallgatói szolgáltatási rendszer működtetéséért felelős hallgató max 3 fő/kar (ösztöndíjak, hallgatói tanulástámogatásban jártas, mentor és személyes támogató rendszerek, könyvtár, karrier, mentorálás) Pl.: 1 kari HÖK, 1 tanulmányi szolg., 1 mentor
10:15-11:00	ÁJK, MIK, KTK - Hallgatói szolgáltatások (ösztöndíjak, hallgatói tanulástámogatás, mentorprogramok és személyes támogató rendszerek)	LB DIA + IA részbizottság	hallgatói szolgáltatási rendszer működtetéséért felelős hallgató max 3 fő/kar (ösztöndíjak, hallgatói tanulástámogatásban jártas, mentor és személyes támogató rendszerek, könyvtár, karrier, mentorálás) Pl.: 1 kari HÖK, 1 tanulmányi szolg., 1 mentor
11:10-12:00	Demográfia és Szociológia Doktori Iskola (D218) - DI vezetése, működése	LB DIA	DI-vezető, Demográfia program vezetője
			Addiktológia és egészségmagatartás program vezetője
			Kommunikáció, média és kultúra program vezetője
			Településszociológia program vezetője, a DI előző vezetője
12:00-12:40	szünet		
12:40-13:30	Filozófia Doktori Iskola (D151) - DI vezetése, működése	LB DIA	DI-vezető 18 program van, programvezetőkre nem található utalás. Javasolt a törzstagok delegálása, akik más panelben még nem vettek részt.
13:30-14:00	LB DIA zárt ülés		
14:00-14:30	Bizottsági zárt ülés		
14:30-15:00	Nyilvános záró ülés		